

María de la O i un venedor de taüts

L'estrena del Partit Popular a les alcaldies d'Elx i Gandia, dues grans poblacions que mai no havien estat governades per la dreta, ha provocat un cúmul de despropòsits durant la legislatura que està a punt d'acabar. El bandejament de la llengua de part de Mercedes Alonso, alcaldessa d'Elx, i el gust barroer d'Arturo Torró, alcalde de Gandia, deixen per al record actuacions més pròpies d'un sàinet que no d'un govern responsable.

Mercedes Alonso volia que el Gran Teatre recuperara "el seu nom de tota la vida" i va afanyar-se a canviar-ne la cartelleria: Gran Teatro, va passar a dir-se el juliol del 2011, quan la nova alcaldessa d'Elx tot just havia pres la vara de comandament.

Alonso acabava de posar fi a 32 anys consecutius de governs socialistes i no va tardar a deixar la seua empremta, una tasca que, no obstant això, no li ha resultat tan senzilla com es pensava. De fet, encara busca l'enorme o majúscula que penjava de la façana fins que l'equip de

govern anterior va decidir de substituir-la per una e. Ja ha deixat clar que, així que la trobe, tornarà a penjar del recinte, però la o no apareix per cap dels magatzems de l'Ajuntament.

En realitat, el nom tradicional del Gran Teatre d'Elx era un altre, el de Kursaal,

La bandera espanyola situada entre l'estació d'Elx Parc i el Palmerar, ja ha hagut de ser substituïda dues vegades. L'espanyolització, sobretot és lin-

i més popularment, sempre se l'ha conegut com "el *treatro*". El rebateig en castellà s'adiu amb la programació que ofereix, pràcticament en la seua integritat en la llengua de Cervantes.

L'ofensiva contra la llengua pròpia ha anat molt més enllà, però. Durant vora tres dècades, el nom bilingüe de la ciutat –Elx/Elche– apareixia de manera monolingüe a la retolació i la documentació oficial: Elx. I com a color corporatiu hi havia el roig, extret d'una de les dues franges que exhibeix la part dreta de l'escut.

L'altra és blava, la tonalitat que presideix ara cada cartell de l'Ayuntamiento de Elche. Perquè és així, Ayuntamiento de Elche, com exclusivament s'anomena el consistori il·licità de fa quatre anys.

A Alonso, l'anterior alcalde de la ciutat, el socialista Alejandro Soler, li ho havia posat en safata. Del 2007 al 2011 va impulsar la campanya publicitària "Con E de Elche", per bé que la pressió de col·lectius com ara El Tempir o el Casal Jaume I va reconvertir-la en "Con E de Elx". No hi hagué tanta sort amb "Elche me encanta", que tenia finalitats turístiques i va quedar intacta.

Allà on Soler va obrar amb timidesa, Alonso ho ha fet expeditivament. De braçet del nucli dur del PP local, que a més d'ella integren els regidors Luis Ángel Mateo i Antonio Luis Martínez-Pujalte –germà de Vicente Martínez-Pujalte, diputat popular al Congrés espanyol–,

l'alcaldesa va estrenar-se al càrrec amb una altra decisió controvertida: canviar el nom a l'avinguda del Ferrocarril, la important artèria que uneix el nucli urbà amb les estacions de tren i d'autobusos, per tal de posar-li el d'Alcalde Vicente Quiles, en record de l'últim alcalde franquista d'Elx, que va ser-ho del 1966 al 1979. La rajola que penjava del monòlit commemoratiu –amb un text redactat exclusivament en castellà– va patir agressions diverses i va haver de ser substituïda

per una altra de bilingüe, protegida, a més, per una placa de metacrilat.

Paral·lelament, l'avinguda del País Valencià va passar a dir-se de la Comunitat Valenciana, i la plaça de Dolores Ibárruri, plaça de la República Argentina, amb la consegüent retirada del bust de la Pasionaria. La nova campanya promocional de la ciutat va adoptar el lema "Elche, oasis del Mediterráneo", i a l'avinguda de l'Estació, s'ha hissat una gran bandera espanyola, que a causa dels desperfectes

güística, però: el parc esportiu Emilio Villanueva i l'horari del MAHE no han estat retolats en la llengua pròpia fins les queixes d'El Tempir. A sota, la façana del Gran Teatre, encara amb la lletra e penjant-hi, i la nova nomenclatura del consistori: Ayuntamiento de Elche.

provocats per les inclemències meteorològiques, en només tres anys ja ha hagut de ser reposada dues vegades.

Cada canvi de nomenclatura al castellà ha comportat dues reclamacions d'El Tempir: l'una adreçada a l'Ajuntament i l'altra a la Sindicatura de Greuges. Sota l'argument que la Generalitat reconeix Elx com a "àrea de predomini lingüístic valencià", El Tempir ha provat de salvar la llengua a tot de rètols que l'havien perduda. Per exemple, el del parc esportiu

d'Emilio Villanueva, que va passar a ser *parque deportivo* i que ara és parc esportiu/parque deportivo, o a les plaques blaves de les dependències públiques, que han consolidat una pràctica curiosa: sota la capçalera que resa Ayuntamiento de Elche, les indicacions –com ara l'horari– apareixen en català.

"Hem fet una feina de comissaris lingüístics, l'actuació de l'equip de govern ens ha dut a això", es resigna Josep Escrivano, president d'El Tempir. "A Elx

mai no hi havia hagut conflicte lingüístic ni prejudicis de cap mena. A la gent no la molestava gens la normalització de la llengua, fins i tot es podria haver potenciat bastant més", afirma amb relació a l'etapa anterior. "Ara el PP ha mirat de diluir aquesta consciència lingüística", es plany Escrivano, però a El Tempir no li ha tremolat la mà: té dos judicis pendents amb l'Ajuntament pels canvis en la retolació municipal i l'absència del topònim Elx en la denominació oficial, i un tercer de possible pel nom de l'aeroport de l'Altet, que oficialment era d'Alicante, i ara, per les pressions d'Alonso, ha passat a anomenar-se Alicante-Elche.

L'any 2012 va nàixer la Plataforma per l'Ús del Valencià a Elx, promoguda per El Tempir i que aixopluga entitats com ara el Casal Jaume I, els Xiquets d'Elx, els Joves d'Elx i l'Institut d'Estudis Comarcals del Baix Vinalopó. Va programar mobilitzacions amb l'objectiu de cohesionar la ciutadania més sensibilitzada amb la matèria. Dues de les accions reivindicatives van ser un *mural mob* –amb cartolines– i un altre mosaic –en aquest cas amb espelmes– que van conformar el lema "A Elx en valencià".

La Plataforma en qüestió va posar en circulació samarretes amb les inscripcions "A Elx, en valencià" i "#ésElx", i El Tempir, de la seua banda, n'ha fet unes altres amb la frase "M'agrada el valencià". La darrera campanya promoguda per aquesta associació, que consta de 120 socis, és la de "Som sud, som valencians", per tal de reforçar el vincle valencià del sud del país, cada cop més despersonalitzat i amenaçat per la preeminència del discurs cantonalista –provincialista– alacantí.

Escrivano estén aquest dèficit als "candidats dels partits d'esquerra, tant els locals com els del país" que "no han estat exemplars". "A Elx, els polítics d'esquerra, gairebé sempre parlen en castellà", subratlla. L'ús social de l'idioma, en canvi, és molt similar al de València, amb una penetració més elevada, això sí, a la vintena de partides rurals escampades d'un cap a l'altre dels 326 quilòmetres quadrats del terme municipal, que supera els 228.000 habitants, el tercer més nombrós del País Valencià.

La literatura també se n'ha ressentit, de l'arribada de Mercedes Alonso a l'alcaldia. Els Premis Ciutat d'Elx, en català i que es lliuraven durant l'acte solemne

Una de les campanyes dutes a terme pel col·lectiu El Tempir porta com a lema “A Elx en valencià” i ha consistit a elaborar dos mural mob –l’un amb cartolines i l’altre amb espelmes– per tal de cridar l’atenció sobre la importància de fer servir la llengua pròpia en un context de clara minorització d’aquesta com és el d’Elx, encara més des que Mercedes Alonso va erigir-se’n alcaldessa.

del Nou d’Octubre, que incloïen tres modalitats –l’Antoni Bru de narrativa, el Festa d’Elx de poesia i el premi d’assaig Baix Vinalopó– que van quedar anul·lats l’any 2012. Per compte seu, va reinstaurar-se el Café Marfil, un guardó literari amb reminiscències franquistes –aquest era el nom del premi, en aquella època– l’organització del qual va recaure en el jubilat José Payà Alberola, ex-propietari d’una botiga de rellotges i impulsor del Patronato Histórico Artístico de Elche (PHACE). Seccionista lingüístic, atresorava una certa experiència en el sector, atès que el PHACE convoca cada any els premis Palma d’Or.

Payà va redactar les bases del nou concurs –ara obert a obres en castellà, també– i va ser-ne el primer guanyador, amb l’obra *Pasaporte a la vida*. El coordinador de Cultura del consistori, Pablo Ruz, va admetre l’errada, ni que fóra en *petit comité*. De nou El Tempir ha decidit ocupar el paper que fins el 2011 desenvolupa

pava el consistori i ha convocat el premi de narrativa Antoni Bru mitjançant una campanya de micromecenatge amb què han recaptat més de 13.000 euros. És així com aquest guardó, que ja comptava 26 edicions, tindrà continuïtat.

Els actes institucionals amb motiu del Nou d’Octubre, que abans se celebraven al Gran Teatre, ara tenen lloc al Palau d’Altamira. El Tempir en promou un altre, al parc de Jaume I, amb ofrena floral al monument del rei conqueridor i al qual assisteixen representants de partits progressistes i sindicats.

Més enllà de la política cultural i identitària, la gestió de Mercedes Alonso a Elx també ha destacat per la privatització d’espais públics com el Centre de Congressos, La Llotja o L’Escorxador, que ara no se cedeixen de manera gratuïta a les entitats que els demanen per fer-hi activitats puntuals. “L’objectiu és desarticlar l’entramat cívic de la ciutat i dur a terme una política cultural idèntica

a la que es podria fer a Múrcia”, rebla Escribano, fill d’emigrants manxecs que va aprendre la llengua al carrer i ara n’és professor. Per contra, Alonso, nascuda a Cortes de Baza (Granada) però arrelada a la ciutat des de ben jove, tan sols fa servir la llengua del país al discurs oficial del Nou d’Octubre.

Els efectes de la seua política els pateix de manera directa l’Institut d’Estudis Comarcals del Baix Vinalopó (IECBV). Vicent Soler n’és el vice-president i, “com a ciutadà”, veu “massa religió i massa poca raó”. “Hi ha una allau de simbologia i d’actes religiosos, coses impròpies d’un govern laic”. Posa com a exemple la potenciació d’una Setmana Santa que no gaudeix de gaire fama.

“El suport a les confraries contrasta amb la negativa a cedir-nos sales on poder fer els nostres actes”, explica Soler. “Abans les deixaven sense cost, però ara, per mitja jornada, has de pagar 267 euros de lloguer i 100 euros més si vols disposar d’un ordinador o d’un projector”. De fet, la darrera exposició organitzada per l’IECBV –que aplega els municipis d’Elx, Crevillent, Santa Pola i Guardamar del Segura– es remunta al 2009, amb motiu del 400 aniversari de l’expulsió dels moriscos.

“L’únic fil que ens uneix amb el govern actual és tan feble com el que mantenim amb el coordinador de Cultura”, que sí que els cedeix una sala de franc per poder presentar la revista anual *La Rella*, de divulgació cultural. En qualsevol cas, el patrocini a la publicació ha caigut d’un 60% i l’Ajuntament no n’adquireix cap. És l’IECBV qui els en regala una trentena perquè el consistori les faça arribar als col·legis, instituts i biblioteques. “No demane que les institucions organitzen la cultura dels ciutadans, tan sols demane que posen al seu abast la possibilitat d’organitzar-la”, conclou Soler, que encara afegeix: “Si foren llestos, ens tractarien molt més bé, perquè aportem molt més que no rebem, i a diferència d’unes altres entitats, no podem tenir dèficit. Els deutes, ens els paguem nosaltres”.

Des que és alcaldessa, Alonso no ha rebut mai l’IECBV ni El Tempir, malgrat les reiterades peticions de reunió curses pels seus representants. La relació dins del seu equip de govern tampoc no excel·leix, però: la regidora Cristina Martínez, de fet, fou destituïda com a responsable d’atenció primària i va

optar per marxar del PP, que ara és en minoria. El distanciament amb el regidor d'Ensenyament, Daniel McEvoy, també és evident, fins al punt que, la setmana passada, l'alcaldeessa va anul·lar un conveni del consistori –signat per l'edil– per a la promoció de la llengua als centres escolars. La guerra civil al PP elxà posa en risc la seua permanència al poder.

L'arribada del PP al govern local de Gandia ha comportat la celebració de corregudes de bous –fins aleshores inexistentes– i la contractació de cantants famosos –com ara Julio Iglesias i Tom Jones–, però, sobretot, l'exportació d'una imatge molt qüestionable, ja siga amb les hostesses de la fira Fitur –dalt– o amb el rodatge del programa Gandia Shore, a sota.

Torró, un senyoret arruïnat. Si Mercedes Alonso ha destacat pels atacs contra la llengua i la cultura del país, el seu homòleg a Gandia, Arturo Torró, ho ha fet pel seu gust barroer, que ha transmès una imatge molt diferent de la capital de la Safor de la que fins ara es coneixia. Els Borja, Ausiàs March, Joanot Martorell i Joan Roís de Corella han cedit el testimoni d'ambaixadors culturals als toreros famosos, els joves erectes, les dones que marquen mugrons i les grans estrelles musicals que Torró ha atret per popularitzar la ciutat.

Arturo Torró Chisvert, un senyoret –avui arruïnat– de Gandia però originari de l'Alcúdia (Ribera Alta), comparteix molts trets identitaris amb un altre alcalde excessiu: el de Xàtiva, Alfonso Rus. Bon amic seu, el president del PP provincial i de la Diputació de València va entestar-se a presentar-lo com a candidat a l'alcaldia de Gandia, i després d'un primer intent el 2007, va aconseguir la victòria el 2011, i pintà de blau una ciutat que ja votava el PP a la resta d'eleccions, però que el PSPV-PSOE havia governat ininterrompudament des del 1983.

Fet a si mateix, Torró es vanta de no tenir estudis universitaris, fins al punt que, presidint l'acte de graduació d'uns joves de formació professional, va etzibar-los que un títol d'ensenyament no és garantia de res. "Estem en la ruïna per culpa de molta gent amb títol universitari".

Amb uns negocis diversificats –posseïa una empresa de taüts i la cadena d'òptiques Más Visión, que va vendre per centrar-se en el negoci de l'oci, més

concretament en el de la nit–, Torró va encapçalar durant una dècada la cooperativa Gandia Comercial Centre Històric, que va esdevenir el seu trampolí per entrar en política.

Abans d'arribar al poder, Torró ja va insinuar quina seria la seua actitud com a alcalde. Per tal de deslegitimar un acte del Correllengua, no va dubtar a donar suport a una manifestació contrària convocada, entre d'altres, per España 2000,

JUANJO PERET

Arturo Torró ha copiat a Gandia la celebració del Nou d'Octubre de la ciutat de València. L'oposició li fa el buit i ell els acusa de "catalanistes".

d'ideologia ultradretana, i va incloure Lara Ramírez al número 15 de la llista del 2011. Ramírez, membre de l'igualment radical Grup d'Acció Valencianista (GAV), de tendència obertament anticatalanista, havia participat en els aldarulls que en el Correllengua del 2009 havien acabat amb l'agressió a una regidora del Bloc Nacionalista Valencià de l'Alqueria de la Comtessa (Safor), però tot i això, va ser presentada en una conferència de premsa presidida per Torró mateix.

Torró no enganyava ningú. El 2007, en una entrevista al diari argentí *Clarín*, en què explicava l'expansió del seu negoci òptic i funerari, va assegurar en un perfecte castellà: "Robo un poco de todos los lados". I en un reportatge de pre-campanya a la televisió local de Gandia, preguntava al seu fill Arturo:

—¿Qué te dice siempre el papá?

—Siempre comprar y vender, nunca producir —li responia ell.

Amb el seu incomptable nombre d'empreses, avui en fallida tècnica, Torró té el sou embargat. Potser per això va anunciar que no cobraria un euro com

a alcalde. O perquè no li cal, tenint en compte, per exemple, que resideix en una vivenda propietat d'un empresari al qual l'Ajuntament, sota el seu mandat, va comprar un sucós terreny.

Gandia, la ciutat que, enllà de les seues platges, durant anys va lluitar per fer-se un nom cultural, ha optat aquests quatre anys per una política del tot diferent. Torró va aixecar-hi una plaça de bous que cada estiu acull corregudes pensades per als turistes. En el primer festeig, l'alcalde va fer la volta al recinte a coll dels aficionats. Aquell dia, tothom va accedir-hi gratuïtament.

La celebració de concerts mediàtics —de Julio Iglesias a Juanes, de Tom Jones a Isabel Pantoja, de David Bisbal a Raphael— sota una marca no exempta de coentor —"Gandia, el mar donde se unen las estrellas"— ha ajudat a disparar el deute de la ciutat però no a convertir-la en el nou Benidorm que Torró voldria.

Un altre intent en aquesta direcció va ser el rodatge de *Gandia Shore*, un espai de Music Television (MTV) amb xics i xiques exuberants, hiper musculats tots

ells a la recerca de gresca i sexe. Una mena de *Gran Hermano*, però més directe encara. Sense preliminars.

La imatge que va exportar Gandia —el programa, el seguia vora un milió de persones, a tot l'Estat— va desaconsellar de celebrar una segona edició, i prou malament que els va saber als sogres de la regidora del PP que havien llogat a la productora Magnolia el xalet amb piscina on els joves bevien i cardaven. Una imatge tan penosa com la de les dues joves —"dos preciosas chicas", va dir Alberto Fabra— que van captar l'atenció de l'estand valencià a la fira turística Fitur, el 2014. Promocionaven la discoteca Bacarrà a la part dedicada a Gandia, en una altra errada estratègica.

Torró ha copiat el Nou d'Octubre de la ciutat de València, però l'oposició li fa el buit, cosa que aprofita per acusar-los unànimement de "catalanistes". Entre altres mitjans, a *Sociedad y Política*, una publicació gratuïta absolutament servil.

Gairebé tant com Tele 7 Safor, hereva de Tele 7 Mediterráneo, una de les dues llicències de TDT de la comarca. L'al-

L'obra 25 d'Abril 1707, d'Antoni Miró, ha estat substituïda pel nom de la ciutat i duta al parc del País Valencià, que ara es diu 25 d'Abril. Els gossos hi defequen.

tra, en mans de Comarcal Televisió, no emet cap contingut, i per al record queda l'antiga Gandia TV, tancada de manera abrupta. Torrò va omplir aquest buit amb la mediació –i subvenció– perquè Tele 7 fóra gestionada per Ràdio Gandia, de la SER, una cadena que des de llavors s'ha mostrat especialment amable amb ell.

El trasllat del monument 25 d'Abril 1707, d'Antoni Miró, va superar els entrebancs de la justícia, que va arxivar el cas a Gandia, per bé que podria reobrir-lo a València. La seua substitució pel nom de la ciutat, i el seu trasllat al parc del País Valencià –ara rebatejat parc del 25 d'Abril– ha estat considerat un atemptat patrimonial, igual com els intents d'urbanitzar el parc de Sant Pere i la platja

de l'Auir, dos projectes que l'alcalde ha apartat pel rebuig ciutadà. La idea de fer alcaldessa perpètua la Mare de Déu dels Desemparats, però, continua viva.

Josep Piera, poeta, fill predilecte de la ciutat, s'ho mira amb incredulitat: “Gandia no vol ser una Marbelleta barata o un Benidorm caribeny; Gandia és Gandia, i continua somiant-se com una ciutat literària, una ciutat universitària, una ciutat amable als visitants durant tot l'any, que té la mar i la muntanya a tocar, amb un paisatge cultural, un comerç tradicional i un entorn que no s'ha de malbaratar, sinó respectar i promoure amb dignitat”. Ell mateix s'ha oposat a la “remodelació urbanitzadora” del parc de Sant Pere, dirigint-se públicament a

l'alcalde i el govern de Gandia, i ho ha fet per escrit, a la premsa. “Un regidor del govern ha gosat qualificar de pistolers els socis de Salvem el parc de Sant Pere, cosa que m'ha semblat ofensiva i falsària, per no dir perillosa. En realitat, l'alcalde Torrò ha intentat desmuntar el teixit cultural, educatiu i civil que els anteriors governs havien fet amb més o menys encert”, rebla Piera.

Per exemple, la Ruta dels Clàssics, o la dels Borja, o la de la Cuina Tradicional. Nèstor Novell, que llavors dirigia el gabinet de polítiques de prosperitat i empresa de l'Ajuntament, ho té clar: “Torrò és un descarat, res més que això.”

Victor Maceda

HOMENATGE AL GRAL. MORAGUES

La Comissió Pro Homenatge al Gral. Moragues de la Xarxa d'Entitats.

Commemorem el 3r centenari de l'esquarterament de l'heroi de 1715 amb un acte de desgreuge al **General Moragues** al Pla de Palau de Barcelona.

El 28 de març vinent, a les 12 del migdia, homenatge i ofrena floral al peu del monument. Vine i porta unes flors en memòria de l'il·lustre general.

